

ELINKEINOKALATALOUDEN TULEVAISUUS SISÄ-SUOMESSA - ESISELVITYSHANKE

Loppuraportti

Maiju Puranen

14.6.2020

Sisä-Suomen kalatalousryhmä

Kustaankuja
17200 Vääksö

TIIVISTELMÄ

Elinkeinokalatalouden alalla olisi tarvetta uusille toimijoille, mutta tulijoita alalle ei ole riittävästi. Hankkeen tavoitteena oli selvittää, onko Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueella tarvetta ja mahdollisuuksia toteuttaa mestari-kisälli-tyyppistä koulutusta uusien kaupallisten kalastajien ja kalankasvattajien saamiseksi alalle. Hankkeessa toteutettiin kysely rekisteröityneille kaupallisille kalastajille sekä toteutettiin rekrytointikampanja kisällien löytämiseksi. Hankkeen aikana löydettiin kahdeksan mestari-kisälli-paria ja todettiin, että mahdollisuuksia uusien kalastajien toiminnan aloittamiselle on olemassa. Varsinaisen mestari-kisälli-hankkeen aloitukselle on siis edellytykset ja tarvetta Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueella.

HANKEAIKA

1.2.2019-30.6.2020

1 TAUSTA JA TAVOITTEET

Suomalaisen kalan kysyntä on nousussa, joten elinkeinotalouden tulevaisuudennäkymät tulonlähteenä ovat varsin hyvät. Siitä huolimatta toimijoiden keski-ikä nousee, eikä uusia tulijoita alalle ole riittävästi. Suurin tarve uusille tekijöille on alkutuotannossa. Siksi alalle pitäisi saada rekrytoitua ihmisiä, joilla olisi vielä runsaasti työikää jäljellä.

Tämän esiselvityshankkeen tärkein tavoite oli kartoittaa tarve ja mahdollisuudet mestari-kisälli-tyyppisen hankkeen toteuttamiselle. Niiden selvittämiseksi alan ammattilaisille suunnattavan kyselyn perusteella selvitettiin myös tärkeimmät esteet alan kehittymiselle ja uusien toimijoiden tulemiselle alalle. Tavoitteena oli löytää noin kymmenen mestari-kisälli-paria. Erityistavoitteena oli löytää kisälliksi erityisesti syrjäytymisvaarassa olevia henkilöitä. Etusijalla kisälliksi olivat nuoret hakijat.

Hankkeen tavoitteena oli myös selvittää mahdollisuudet kisällien saaman koulutuksen muuttaminen tutkinnoksi esimerkiksi näyttökokeen avulla.

2 TOTEUTUS JA TULOKSET

2.1. Kysely kaupallisille kalastajille

Kaupallisille kalastajille tehtiin verkkokysely, jonka avulla selvitettiin heidän näkemyksensä oman toiminta-alueensa edellytyksistä ammatinharjoittamiselle sekä heidän kiinnostuksensa toimia mestarina tai kisällinä mahdollisesti alkavassa mestari-kisälli -hankkeessa. Kysely lähetettiin sähköpostitse kaikille Sisä-Suomen kalatalouden toimintaryhmän alueella toimivalle I ja II -ryhmään rekisteröityneelle kaupalliselle kalastajalle, joiden sähköpostiosoite oli tiedossa (yhteensä 106 kpl). Lisäksi kalatalousryhmän uutiskirjeeseen ja kalatalousryhmän internetsivuille lisättiin linkki verkkokyselyyn.

Vastauksia saatiin 27 kpl, joista kahdessa oli sama vastaaja ja yhdessä vastauksessa oli ilmoitettu vain ikä. Näin ollen vastauksista 24 otetaan huomioon tuloksissa (ryhmä I: 12 kpl, ryhmä II: 12 kpl). Vastanneiden kalastajien toiminta-alueet sijoittuivat lähes koko Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen kattavasti Pihtiputaalta Heinolaan.

2.1.1. Kalastajien näkemys vesialueen omistajien asenteista

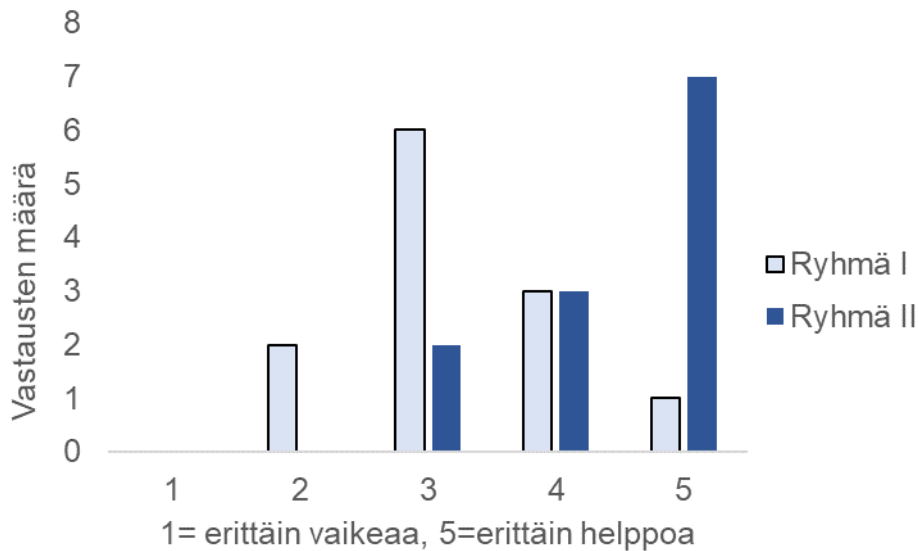
Vastanneiden kalastajien näkemys alueensa vesialueiden omistajien asenteista vaihteli vastanneiden välillä (Kuva 1). Ryhmään II kuuluvien kalastajien oli kokemuksensa mukaan helpompaa saada lupia kalastukseen kuin ryhmään I kuuluvien kalastajien. Kirjallisista vastauksista kävi ilmi, että myös yksittäisen kalastajan toiminta-alueella eri vesialueiden omistajien suhtautuminen vaihtelee, esimerkiksi:

”Pääosin myönteisesti näillä alueilla missä luvat on, mutta jos haluaisi laajentaa, niin tulisi olemaan erittäin hankalaa.”

”Suhtautuminen vaihtelee, keneltä kysyy. Mielestäni alueelle mahtuisi enemmän pyydyksiä. Alueella on hyvin vähän kaupallistakalastusta nykyisin. --”

”Osa myönteisesti, osa kielteisesti.”

”Aika nihkeästi. Vaihtelua on, ja kieli on välillä aika ruskea.”

Kuva 1. Kalastajien vastaukset kysymykseen “Kuinka helppoa toiminta-alueellasi on saada lupia kaupalliseen kalastukseen?”

2.1.2. Vesistöt ovat puhtaita ja omaa toimintaa halutaan kehittää

Kun kysyttiin kalastajilta, mikä heidän mielestään on erityisen hyvin heidän toiminta-alueellaan, eniten viitattiin puhtaisiin vesistöihin ja hyviin kalakantoihin. Erityisesti II-ryhmään kuuluvat kalastajat kehuivat myös lupien saamisen helppoutta.

Kehityskohteina kalastajat mainitsivat usein lupa-asioiden helpottamisen/yksinkertaistamisen, infrastruktuurin kehittämisen sekä markkinoiden parantamisen. Monet mainitsivat myös haluavansa kehittää omaa toimintaansa oppimalla uusia kalastusmuotoja, toimintatapoja ja menetelmiä. Lisäksi kaivattiin yhteistyötä alan toimijoiden välille ja uusia nuoria mukaan alalle.

2.1.3. Uusia kalastajia mahtuu alueelle

Kun kysyttiin, mahtuisiko kalastajien toiminta-alueelle tai sen välittömään läheisyyteen uusi luokan I kaupallinen kalastaja, 48 % vastanneista vastasi kyllä ja 24 % vastasi ei. Vastanneista 28 % mielestä alueelle mahtuisi uusi ryhmän I kaupallinen kalastaja jollain lisäehdolla, kuten yhteistyötä tekemällä, aluetta laajentamalla tai etsimällä uudet markkinat.

Kirjallisissa vastauksissa korostui lupa-asioiden hankaluus, mutta pohjavire uusien kalastajien aloittamiselle oli kuitenkin positiivinen.

”Lupapolitiikka tulisi olemaan vaikea ja jos sitä ei voitaisi hoitaa yhdessä, niin oletan että lupia ei saa. Markkina-alue on myös haastava. Tämä elättää yhden yrityksen, jossa työskentelee kaksi kalastajaa. -- yhdessä homma toimisi varmasti. Onko se sitten osuuskunta, nuottakunta tms.??”

”Mielestäni kohtuulliset [näkymät toimia uutena kalastajana], mutta mieletön määrä työtähän siihen on tehtävä. Kalustokustannukset voivat olla ylipääsemättömän suuret. Varsinkin jos ja kun lainaraha kallistuu.”

”Kalakannat kestää lisäkalastuksen ja pitkälle ikääntyneet kalastajat lähiaikoina luopunevat mielellään vastuuvedostaan kalastajana, joten valmiita tiloja ja kalustoa on käytettävissä uudelle yrittäjälle.”

”Lupapolitiikka on vaikein asia. Lupia pitää olla riittävästi. Markkinoille kyllä mahtuu ja käsittelytilojakin on.”

2.2. Kisällien rekrytointi

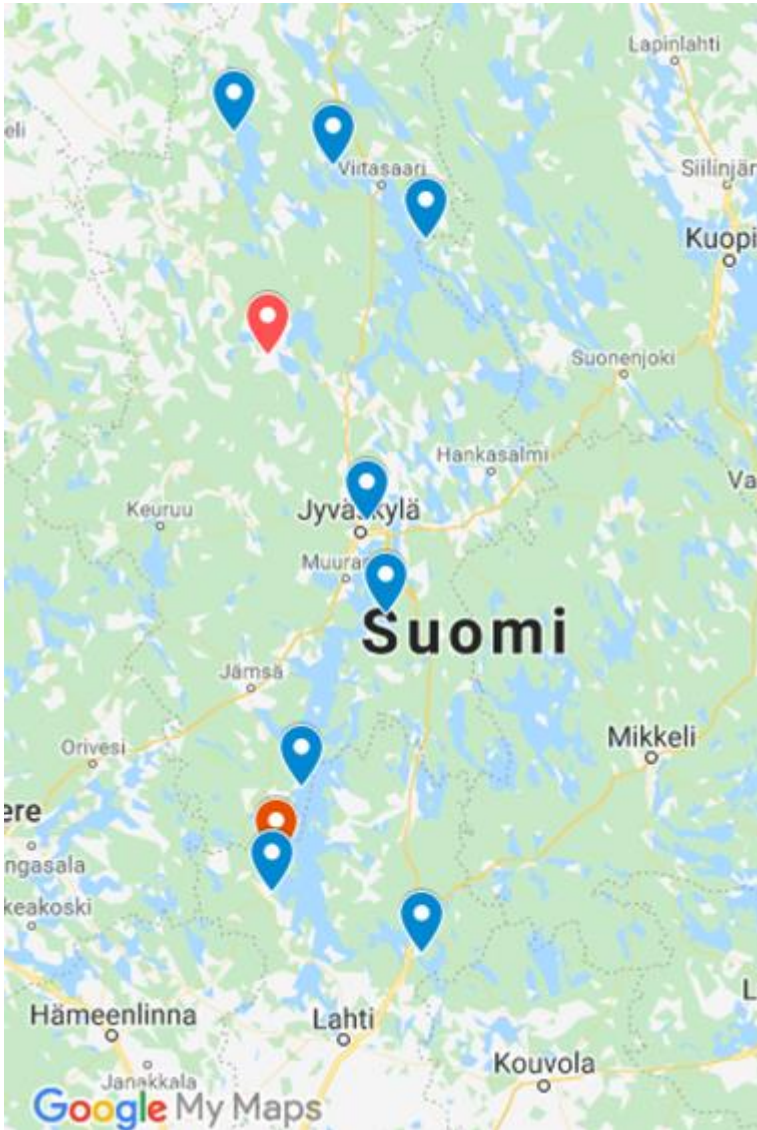
Kisällien etsimisessä käytettiin mestareiksi ilmoittautuneiden kalastajien olemassa olevia kontakteja sekä ilmoituksia Facebookissa ja Sisä-Suomen kalatalousryhmän internetsivuilla. Ilmoitus pohjaa jaettiin myös sähköpostitse alueen Leader- ja kuntatoimijoille, jotka jakoivat ilmoitusta omissa verkostoissaan. Lisäksi olimme yhteydessä alueen kuntatoimijoihin kisällien löytämiseksi.

Hankkeessa kisällinä toimimisesta kiinnostuneita henkilöitä löytyi yhteensä 12. Kiinnostuneista neljä eivät kuitenkaan olleet halukkaita aloittamaan kisällinä hankkeessa käytännön järjestelyiden, kuten pitkän välimatkan tai taloudellisen tilanteen vuoksi.

2.3. Mestari–kisälli -parit

Hankkeen aikana muodostettiin kahdeksan mestari–kisälli paria, joita käytiin tapaamassa henkilökohtaisesti. Parit sijoittuvat Kuvan 2 mukaisesti Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueelle. Pareista kolme on perheen sisällä toteutuvia ja tulevaisuuden sukupolvenvaihdokseen liittyviä. Yksi pari oli tehnyt yhteistyötä ennenkin ja loput neljä mestari–kisälli- paria muodostettiin kiinnostuneiden kisällien ja mestariksi ilmoittautuneiden kalastajien välille hankkeen toimesta. Kisällit ovat 16-40 -vuotiaita ja heidän keski-ikänsä on 28 vuotta.

Kuva 2. Hankkeessa muodostetut mestari-kisälli-parit sinisellä. Punaisella kalastajat, jotka ovat kiinnostuneita toimimaan mestarina, mutta joille ei vielä esiselvityksessä löytynyt kisälliä.

2.4. Yhteistyö

Hankkeen aikana sovittiin tulevan mestari–kisälli -hankkeen aikana toteutettavasta yhteistyöstä Koulutuskeskus Salpauksen kanssa. Yhteistyö mahdollistaa sen, että kisällit suorittavat kalatalouden perustutkinnon osan ”ammattikalastajana toimiminen” näyttökokeena sekä tutkinnon

osaan kuuluvat EA1-kurssin, hygieniapassin ja vuokraveneenkuljettajan kirjan Koulutuskeskus Salpauksessa Asikkalassa.

Tutkijoiden kanssa tehdyn yhteistyön kautta saatiin karkeat arviot toiminta-alueen järvien muikku-, ahven- ja särkikannoista. Arviot olivat rohkaisevia. Niiden perusteella pyyntiä voidaan lähes kaikilla järvillä jonkin verran lisätä. Selvitysten tuloksia käytetään jatkossa taustatukena suunnittelutyössä.

2.5. Tiedottaminen

Hankkeesta tiedotettiin Sisä-Suomen kalatalousryhmän internetsivuilla ja Facebook-sivuilla sekä toiminta-alueen Leader-ryhmien sosiaalisen median kanavissa. Lisäksi hankkeesta oli juttu Itä-Häme -lehdessä. Erityisesti sosiaalisessa mediassa tiedottaminen oli tehokasta, sillä löysimme Facebook-ilmoitusten kautta kahdeksan kisällinä toimimisesta kiinnostunutta henkilöä.

Hanketta esiteltiin myös Suomen sisävesiammattikalastajien vuosikokouksessa, Jyväskylässä järjestetyssä Eurooppa-päivän hanke-esittelytapahtumassa ja Keski-Suomen kalamarkkinoilla.

3 PÄÄTELMÄT JA JATKOTOIMENPITEET

Tämä esiselvityshanke osoittaa, että mestari-kisälli -tyyppiselle koulutukselle on tarvetta ja kysyntää Sisä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueella. Sisä-Suomessa on myös alueellisesti edellytyksiä uusien kalastajien toiminnan aloittamiselle. On siis perusteltua aloittaa varsinainen mestari-kisälli-hanke muodostettujen mestari-kisälli-parien yhteistyön aloittamiseksi. Mahdollisesti alkava hanke auttaisi vähintään kahdeksan nuoren tai alle keski-ikäisen työllistymisessä, sukupolvenvaihdoksessa tai alanvaihdossa. Hankkeen tulosten perusteella uusien kalastajien toiminnan edellytykset parantuisivat oleellisesti, jos vesialueen omistajien lupa-asenteet muuttuisivat positiivisempaan suuntaan.

4 TALOUDELLINEN TOTEUMA

Hankkeen talous toteutui alla olevan suunnitelman mukaisesti.

KUSTANNUKSET

Kustannuslaji	Kustannus
Palkat sivukuluineen ((koordinaattori 4,5 kk, x 50% + aktivaattori 2kk x 80%	16 326 €
Matkakulut	3500 €
Flat rate 15%, puhelin, internet, tapaamiset,	2 449 €

toimistokulut (haastattelujen tallennus)	
Yhteensä	22 275 €

RAHOITUSUUNNITELMA

EMKR, Sisä-Suomen kalatalousryhmän kehyksestä	20 048 €
Kuntaraha	2227,5 €
Yhteensä	22 275 €

